

JAARVERSLAG 2023

OVERZICHT

Voorwoord	03
Missie, Visie en Strategie	04
Partners en samenwerkingen	06
Onze partnerlanden	07
DR Congo	08
Benin	20
Burundi	22
Guinee	24
Mauritanië	26
India	28
België	30
Dekolonisering en gelijkwaardige partnerschappen	34
Klimaatrechtvaardigheid	36
Financiën	38
Actualiteit	40
Allemaal dankzij jullie	41
Samen met	42

VOORWOORD

Beste lezer, sympathisant, schenker, medewerker, vrijwilliger van Memisa...

W e kijken terug op het voorbije jaar, met vreugdevolle momenten waar we graag aan terugdenken, maar ook met harde en pijnlijke gebeurtenissen. We moeten even stilstaan bij al het leed en alle ellende rondom ons. Dichtbij woedt de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, nu al langer dan twee jaar en nog zonder einde in zicht. Dit leidt wereldwijd tot spanningen tussen landen die positie innemen, en tot een nieuwe wapenwedloop, ten nadele van hoognodige investeringen in algemeen welzijn en het oplossen van de grote wereldproblemen.

Iets verder volgen we het eindeloze lijden van het Palestijnse Volk, bedreigd in zijn zelfbeschikking, en nu zelfs door een mogelijke genocide. In Afrika zien we de blijvende onveiligheid, onder meer de militaire en terroristische acties in verschillende landen in de Sahel, en ook de blijvende onrust en onveiligheid, de door buurlanden gesteunde agressie in Oost-Congo. En steeds is de bevolking het slachtoffer, en zeker de meest kwetsbare personen.

Ondertussen zien we met onze eigen ogen de gevolgen van de klimaatverandering, vooral in landen waar de systemen onvoldoende veerkrachtig en slecht voorbereid zijn op extreme natuurfenomenen. Als ngo stellen we ons vragen over onze rol, over de zin en de strategie van

ontwikkelingssamenwerking, over wat we beogen en bedoelen met gelijkwaardige partnerschappen. Over gezondheid en klimaatverandering, over gendergelijkheid, over de toekomst van de sector en van onze financiering.

We hebben ons veel vragen gesteld, en blijven dat doen, en dat is geruststellend. Zolang we kritisch blijven, zolang we onszelf in vraag stellen, blijven we leren, blijven we nieuwsgierig en creatief, blijven we energie vinden en geloven in wat we als Memisa doen: ertoe bijdragen dat elk individu kan genieten van zijn of haar recht op goede gezondheidszorg.

We hebben in 2023 opnieuw kunnen aantonen dat verandering mogelijk is. Dat we, door samen te werken met lokale partners en collega's, met vrijwilligers en geëngageerde sympathisanten, bergen kunnen verzetten en het verschil kunnen maken voor mensen, voor individuen. Toegang hebben tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg maakt het mogelijk te leven in goede gezondheid en welzijn, de basis voor elke andere activiteit.

Ieder van jullie heeft hieraan bijgedragen. Jullie hebben er ook mede voor gezorgd dat Memisa nationaal en internationaal erkend wordt om haar expertise en aanpak, en hiervoor bedanken we elk van jullie persoonlijk.

“
We hebben in 2023
opnieuw kunnen
aantonen dat
verandering mogelijk is.

Frank De Paepe
Voorzitter

Elies Van Belle
Algemeen directeur

MISSIE, VISIE EN STRATEGIE

Onze missie

Memisa is een medische ngo voor ontwikkelingssamenwerking. Memisa zet zich dagelijks in om de toegang tot en de kwaliteit van gezondheidszorg te verbeteren in onze partnerlanden, met een specifieke focus op de meest kwetsbare bevolkingsgroepen waaronder mama's en kinderen. Daarnaast informeert en sensibiliseert Memisa over het recht op gezondheid en sociale rechtvaardigheid. Daarmee vergroten we het draagvlak voor internationale solidariteit.

We zorgen voor structurele versterking van de gezondheidssystemen door te werken met lokale ziekenhuizen, gezondheidscentra en het lokale personeel.

Onze visie

De drijfveer van Memisa is solidariteit en internationale samenwerking. Aan de basis van ons werk ligt een sterk gevoel voor sociale rechtvaardigheid. We streven naar een menswaardige, duurzame en inclusieve maatschappij. Gelijkwaardigheid, verbondenheid en verantwoordelijkheid zijn de basiswaarden die Memisa toepast in al haar activiteiten, projecten en beslissingen. De visie van Memisa kan worden samengevat als "Gezondheidszorg voor iedereen." Dit impliceert dat iedereen gelijke toegang heeft tot gezondheidszorg, wat bovendien een mensenrecht is.

Onze strategie

Het gezondheidssysteem versterken

De missie van Memisa wordt vertaald in vier strategische doelstellingen voor de periode 2022-2026: zorgverlening op basis van de noden, de kwaliteit van gezondheidsdiensten, financiële bescherming en billijkheid van de financiering, en tot slot solidariteit. We werken enerzijds samen met de plaatselijke gezondheidsautoriteiten, gezondheidsstructuren en hun personeel om de kwaliteit en de beschikbaarheid van de zorg te verbeteren. Anderzijds werken we met lokale gemeenschappen en het maatschappelijke middenveld voor meer solidariteit, het recht op gezondheid en financiële toegang tot gezondheidszorg.

- **De zorg wordt aangeboden naargelang de noden:** Onze eerste doelstelling is om iedereen toegang te geven tot de gezondheidsdiensten die ze nodig hebben. Dit impliceert dat het gebruik van gezondheidsdiensten wordt bepaald aan de hand van de noden die er zijn, in plaats van andere factoren zoals de financiële draagkracht of de geografische ligging.
- **Kwaliteit van de gezondheidsdiensten:** De tweede doelstelling houdt in dat de gezondheidsdiensten kwaliteitsvol moeten zijn. Wanneer iemand een ziekteverzekering heeft of aangesloten is bij een ziektefonds, maar de diensten zijn van slechte kwa-

liteit, dan kunnen we niet spreken van een ziekteverzekering.

- **Financiële bescherming en billijkheid van de financiering:** Onze acties zijn ook gericht op het trachten te bereiken van financiële bescherming, zodat de kosten van het gebruik van gezondheidsdiensten geen financiële problemen veroorzaken voor degenen die ze nodig hebben. Daarnaast zorgen we ook voor billijkheid in financiële bijdragen, wat wil zeggen dat de last van de financiering van gezondheidsdiensten eerlijk over de samenleving wordt verdeeld.

- **Solidariteit:** We maken de bevolking bewust van haar recht op gezondheidszorg. In België organiseren we samen met Artsen Zonder Vakantie en Dokters van de Wereld het educatief programma voor Wereldburgerschap en Internationale Solidariteit. Verschillende manieren van solidariteit worden geïntroduceerd in onze projecten om de financiële toegang tot zorg te garanderen. We werken samen met middenveldorganisaties en versterken hun werking. Gezondheidsinstanties en beleidsmakers worden benaderd met praktijkervaringen en we gaan de dialoog aan om het gezondheidsbeleid aan te passen aan de behoeften van de bevolking.

Partners en samenwerkingen

Om onze missie -toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor iedereen- te verwezenlijken, werken we wereldwijd samen met gelijkgezinde organisaties. De focus van Memisa ligt op **gelijkwaardige partnerschappen**. Alleen zo kan de **duurzaamheid** van onze projecten worden gegarandeerd.

2023 was het tweede jaar van het meerjarenprogramma (2022-2026) #Health4All, waarvoor we samenwerken met **Artsen Zonder Vakantie** en **Keten Van Hoop België**. Samen versterken we elkaar in de partnerlanden en onze complementariteit leidt tot betere resultaten op het terrein. #Health4All is een ambitieus, maar realistisch programma dat tegemoetkomt aan de lokale behoeften. Het programma tracht tevens de vraag naar gezondheidszorg en het door de verschillende gezondheidsstructuren voorgestelde aanbod met elkaar in overeenstemming te brengen.

In België werken we samen met **Dokters van de Wereld** en Artsen Zonder Vakantie rond wereldburgerschapseduatie en sensibilisering over de toegang tot gezondheidszorg voor iedereen. Memisa onderhoudt daarnaast ook duurzame partnerschappen met onder meer het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen en Sant'Egidio. Op pagina 42 en 43 vindt u een overzicht van onze

partners, de netwerken waar Memisa deel van uitmaakt alsook verschillende instituties die ons het vertrouwen hebben gegeven door onze projecten te (co-)financieren.

Net als de voorbije jaren, werkten we ook in 2023 nauw samen met **Enabel**, het Belgisch Ontwikkelingsagentschap. Voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking is de gezondheidssector altijd al zeer belangrijk geweest. De ervaring van Enabel met het opbouwen van veerkrachtige en doeltreffende gezondheidssystemen, verhoogt de kwaliteit van onze gemeenschappelijke projecten.

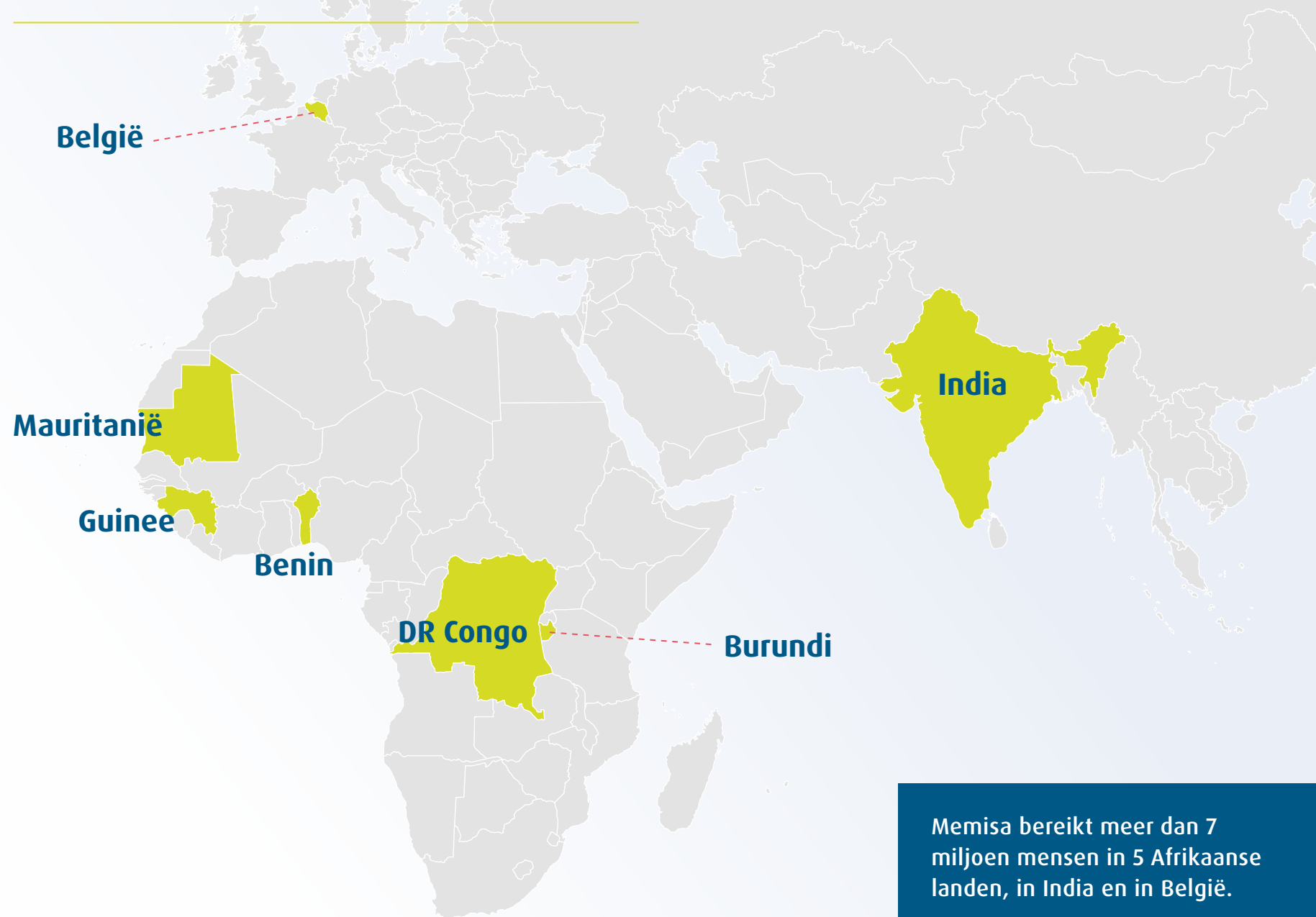
Niemand kent de noden, uitdagingen en opportuniteiten beter dan de **lokale actoren** en **lokale gemeenschappen**. Daarom werken we met lokale partners om programma's op te zetten die aangepast zijn aan de lokale context. We zijn trots op de ondersteuning die we bieden aan 17 lokale organisaties in hun strijd tegen ongelijkheid en voor toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg.

We engageren ons ook voor het platform Be-cause health, dat Belgische actoren van ontwikkelingssamenwerking die betrokken zijn bij gezondheidszorg met elkaar in contact brengt, in de vorm van actieve deelname aan verschillende werkgroepen en we zijn ook actief binnen het Medicus Mundi International Network.

Onze partnerlanden

Memisa bereikt meer dan 7 miljoen mensen in 5 Afrikaanse landen, in India en in België.

DR CONGO

In de Democratische Republiek Congo werkt Memisa aan het verbeteren van de toegang tot gezondheidszorg in 26 gezondheidszones, verspreid over 9 provincies. 36 vaste lokale werknemers en 4 expats van Memisa, verspreid over 5 lokale bureaus voor technische ondersteuning, leiden de projecten er in goede banen in samenwerking met onze lokale partners. We krijgen onder meer steun van België en de Europese Unie om onze projecten uit te voeren.

Ituri

1. Fataki
2. Drodoro
3. Nizi
4. Lita
5. Tchomia
6. Bunia
7. Nyankunde
8. Komanda
9. Mambasa

Opper-Uele

10. Pawa
11. Boma Mangbetu

Zuid-Ubangi

12. Bokonzi
13. Bominenge
14. Budjala

Kwilu

15. Kingandu
16. Yasa-Bonga
17. Pay-Kongila

Kwango

18. Kasongo-Lunda
19. Popokabaka

Kongo-Central

20. Kisantu
21. Gombe-Matadi
22. Ngidinga
23. Mangembo

Sankuru

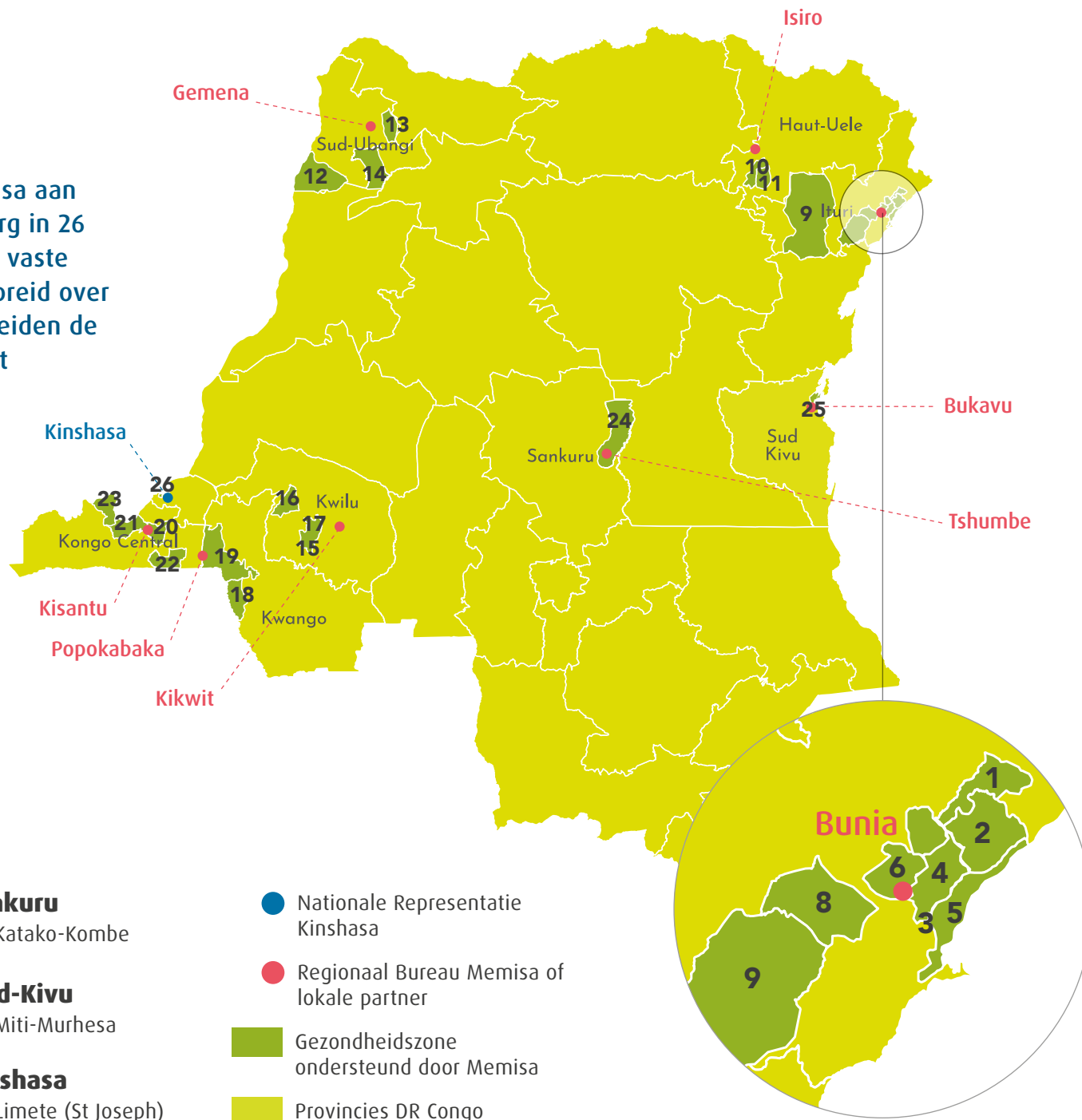
24. Katako-Kombe

Zuid-Kivu

25. Miti-Murhesa

Kinshasa

26. Limete (St Joseph)

2023 in Cijfers

176.006

PROFESSIEEEL
BEGELEIDE BEVALLINGEN

2.849.732

CURATIEVE
CONSULTATIES

450

GEZONDHEIDSCENTRA
ONDERSTEUND

2.397.153

KINDEREN JONGER DAN
5 JAAR OP VOORSCHOOLE
CONSULTATIE

11.316

KEIZERSNEDEN

208.104

PRENATALE
CONSULTATIES

25

ZIEKENHUIZEN
ONDERSTEUND

Infrastructuur en materiaal

In de DR Congo verkeren heel wat **gezondheidscentra** in een zeer **slechte staat**. Een gezondheidscentrum in verval vormt een ernstig **risico voor de veiligheid** van de patiënten. Waterlekken, instortingen, een gebrek aan hygiëne... De staat van het gebouw kan het leven van het zorgpersoneel en de patiënten in gevaar brengen.

Dankzij Memisa en haar lokale partners werden in 2023 **5 nieuwe gezondheidscentra geopend, 3 nieuwe afdelingen in ziekenhuizen gebouwd** en een **tiental renovatiewerken** uitgevoerd. Patiënten in de gezondheidszones van Pay Kongila (Kikwit), Miti Murhesa (Zuid-Kivu), Boma Mangbetu (Opper-Uele), Fataki (Ituri), Popokabaka en Kasongo Lunda (Kwango) en Mangembo (Kongo-Central) worden nu verzorgd in gezondheidscentra die **goed** zijn **uitgerust** en in een **goede staat** zijn. Sommige centra worden ook van zonne-installaties voorzien. Stuk voor stuk projecten die een impact hebben op meer dan 4.9 miljoen mensen!

In de **ziekenhuizen** hebben Memisa en haar partners ook bijgedragen aan de **renovatie** van verschillende diensten, zoals de **kraamafdeling** in Kingandu, de **spoeddienst** en het **laboratorium** in Pawa (Opper-Uele) en de **verloskamer** en het **operatiekwartier** van het ziekenhuis in Mangembo (Kongo-Central).

“
In het ziekenhuis van Mangembo
voerden we in 2023 grote werken
uit om de verloskamer en het
operatiekwartier op te knappen.

In de gezondheidszone Mangembo (Kongo-Central) ondersteunden we de **renovatie** van 4 gezondheidscentra. In het ziekenhuis van Mangembo voerden we in 2023 grote werken uit om de **verloskamer** en het **operatiekwartier** op te knappen.

In het ziekenhuis van Lita renoveerde Memisa het **operatiekwartier** van de **kraamafdeling**. In het gezondheidscentrum Pimbo (Fataki) ondersteunden we de bouw van een materniteit met een operatiekwartier, douches en een zone voor het beheer van medisch afval.

In Popokabaka ondersteunden we herstellingswerken van de zonne-installatie van het ziekenhuis. Daarnaast kochten we 6 zonne-installaties (inclusief **zonnepanelen**, batterijen, bekabeling) aan voor 6 gezondheidscentra in Popokabaka.

Naast de bouw en renovatie van gezondheidscentra en (afdelingen van) ziekenhuizen, voorzien we deze medische centra ook van geschikt en kwaliteitsvol **medisch materiaal**. Zo werden 3 **echotoestellen** geleverd in Zuid-Ubangi en werden **bedden** en **matrassen** geleverd in alle provincies waar we actief zijn.

Opleidingen

De aanwezigheid van gekwalificeerd zorgpersoneel is **essentieel** om de **kwaliteit van de zorg** te verbeteren. Om de **capaciteit** en **vaardigheden** van het medisch personeel te versterken, biedt Memisa verschillende **opleidingen** aan.

In samenwerking met de lokale gezondheidsautoriteiten voorzien we continue vormingen die de kennis en vaardigheden van gezondheidswerkers verbeteren in de verschillende gezondheidsstructuren van de betrokken zones. Ook **stages** worden aangeboden, waarbij verpleegkundigen of artsen voor een bepaalde periode hun expertise kunnen bijschaven in een ziekenhuis elders in de DRC.

Zo werden in Bominenge de vaardigheden van 41 verpleeg- en verloskundigen verbeterd op het gebied van **ondersteuning** bij de **bevalling**.

“

Nu de opleiding is afgelopen, gebruiken zorgverleners een partogram om de verschillende stadia van de bevalling van elke patiënt op te volgen. Dit maakt het mogelijk om afwijkingen tijdens de bevalling op te sporen en om het leven van mama's en hun baby's te redden.

Dr. Justin, Hoofdarts zone Bominenge

In Ituri organiseerden we een opleiding voor artsen en vroedvrouwen met een specifieke focus op **obstetrische fistels**. We voorzien deze specifieke opleiding zodat in de toekomst chirurgische ingrepen kunnen worden uitgevoerd om dit euvel op te lossen. Op die manier wil Memisa fistelpatiënten hun **waardigheid** teruggeven. In totaal werden 12 mensen opgeleid, waarvan 6 artsen en 6 verloskundigen. 10 vrouwen met een obstetrische fistel werden met succes geopereerd. Daarnaast zetten we in op de preventie van fistels via continue vorming van vroedvrouwen en verpleegkundigen die bevallingen begeleiden in gezondheidscentra.

Twee artsen van de ziekenhuizen van Fataki en Lita volgden een **stage** van 14 dagen in het ziekenhuis van Bunia over **echografie**. De specifieke doelstelling van deze stage is het versterken van de vaardigheden in het gezondheidssysteem in echografie zodat de zorgverleners beter in staat zijn om patiënten te verzorgen.

Meer specifiek kunnen de artsen dankzij de stages het gebruik van een echografietoestel beter onder de knie krijgen. De artsen leren diverse echografische onderzoeken uit te voeren en de beelden ervan te interpreteren.

In de gezondheidszone Mangembo konden 4 verpleegkundigen een **stage** volgen in Kinshasa in het kader van mentale gezondheid. Deze opleidingen dragen bij aan het **integreren van mentale gezondheid in de gezondheidszorg** van Mangembo. Bij hun terugkeer naar Mangembo beschikken de verpleegkundigen in kwestie over een pak meer kennis en ervaring om toe te passen in hun gezondheidszone.

Tot slot werden in Yasa Bonga (Kikwit) 62 verpleegkundigen en artsen opgeleid om **ondervoeding** bij kinderen op te sporen en in een vroeg stadium te behandelen.

Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten impliceert dat iedereen vrij moet zijn om diens eigen seksuele en reproductieve leven te beleven en te controleren.

Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten

In de DR Congo overlijden ieder uur gemiddeld drie vrouwen tijdens hun zwangerschap of als gevolg van de bevalling (UNFPA, 2023). Volgens cijfers van de Wereldgezondheidsorganisatie sterven in de DRC gemiddeld 547 mama's per 100.000 geboren kinderen (WHO, 2023). Ter vergelijking: in België zijn dat er 7 per 100.000 geboortes (Statbel, 2023). Een van de redenen waarom dit moedersterftecijfer in de DRC zo hoog ligt, is een gebrek aan zelfbeschikkingsrecht van vrouwen betreffende hun reproductieve gezondheid. Toegang tot kennis over **gezinsplanning** is een van de voorwaarden om vrouwen te ondersteunen in hun keuze om zwanger te worden, en wanneer ze dat willen.

De prevalentie van **anticonceptie** ligt erg laag in de DRC. In de provincie Kwango is dat nog lager dan het Congolese gemiddelde, met slechts een fractie van de bevolking die anticonceptie gebruikt. Een van de voornaamste redenen voor het ontbreken van gezinsplanning en voor dit hoge sterftecijfer is het gebrek aan **gekwalificeerd zorgpersoneel**.

Aangezien gezinsplanning een effectieve methode blijft in de strijd tegen moedersterfte, werd in Popokabaka en Kasongo Lunda (Kwango) een **opleiding** voorzien voor zorgverleners. Deze opleiding voorziet het zorgpersoneel van de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor **kwaliteitsvolle gezinsplanningsdiensten**. In 2023 werden

81 zorgverleners opgeleid met de steun van Memisa in de gezondheidszone Popokabaka en Kasongo Lunda. In totaal beschikken nu 405 verpleegkundigen in deze twee zones over de kennis rond gezinsplanning. Deze opleiding draagt rechtstreeks bij aan het verbeteren van de universele toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg in de gezondheidszones van Kasongo Lunda en Popokabaka.

In Bunia ondersteunden we een **sensibiliseringscampagne** op de radio om het publiek te sensibiliseren over het belang van **prenatale consultaties**. Via de radio werden meer bepaald boodschappen verspreid om zwangere vrouwen aan te sporen om **4 prenatale consultaties** bij te wonen en om zich te laten begeleiden tijdens de bevalling. Dit deden we in samenwerking met de vereniging van vroedvrouwen in Bunia.

In Zuid-Kivu zijn **seksualiteit** en **reproductieve gezondheid** van jongeren vaak taboe, net als in andere delen van de DR Congo. Om de **kennis** rond deze thema's te verbeteren bij de mensen die hun stem laten horen in de gemeenschap -religieuze leiders, lokale stamhoofden, leerkrachten- hebben Memisa en Action d'Espoir een reeks opleidingen georganiseerd voor deze **vertegenwoordigers van de gemeenschap**. Zij zijn namelijk voortrekkers wanneer het gaat over het **doorbreken van taboes en barrières** die jongeren ervan weerhouden hun seksuele en reproductieve rechten uit te oefenen.

“Ik heb geleerd hoe ik met puberende jongens en meisjes over seksualiteit en lichamelijke verandering moet praten, zonder dat ze zich hierover moeten schamen. Wanneer jongeren me in het verleden een vraag stelden hierover, ging ik dit hen meteen verwijten. Gelukkig weet ik nu hoe ik onderwerpen gerelateerd aan seksualiteit moet aanpakken en uitleggen.

Antoine, schooldirecteur en pastoor.

Om de **hygiënische omstandigheden** in de zorginstellingen van de gezondheidszones Lita en Fataki (Ituri) te verbeteren en om veilige bevallingen te stimuleren, kochten we 400 **bevallingskits** aan. Deze worden uitgedeeld tijdens **prenatale consultaties**. Een bevallingskit is immers relatief duur en vaak onbetaalbaar voor een vrouw tijdens haar zwangerschap. Een bevallingskit bevat onder meer operatiehandschoenen, ontsmettingsmiddel, wattenrollen, verband, naalden, zeep, etc. Het ontvangen van zo'n kit **motiveert** de **vrouwen** om te bevallen in een gezondheidscentrum en zich professioneel te laten **begeleiden** tijdens de zwangerschap.

Hygiëne en water

Memisa gaat steeds **participatief** te werk. Het zijn de **lokale partners** en **gemeenschappen** die de **noden** identificeren, waarop wij onze **projecten** afstemmen.

Verscheidene partners op het terrein schoven het belang van **ziekenhuishygiëne** naar voren als prioriteit. Sinds een aantal jaar bouwen we daarom **triage- en afvalzones** in ziekenhuizen. Het hanteren van medisch afval brengt risico's met zich mee voor de gezondheid van medisch personeel, patiënten en de bevolking die in de buurt van medische faciliteiten wonen. In 2023 hebben we 5 afvalverwerkingszones gebouwd, waaronder in de provincies Kwilu en Zuid-Ubangi.

In het St. Luc Ziekenhuis van Kisantu (Kongo-Central) zijn we bezig aan de **bouw** van een **triagezone**. Op die manier kunnen patiënten die het ziekenhuis binnenkomen, **geïsoleerd** worden indien nodig, voornamelijk om de verspreiding van ziektes tegen te gaan. 3 verpleegkundigen zullen de triage in goede banen leiden.

Ook de **toegang tot water** in het ziekenhuis of gezondheidscentrum is een bepalende factor voor het naleven van de hygiënenormen. Memisa herstelt **waterbronnen** en legt **boorputten** aan zodat er proper water beschikbaar is voor de gezondheidsdiensten. In 2023 hebben we 4 waterbronnen gerenoveerd in Zuid-Kivu, zijn er 2 boorputten uitgegraven in Pay Kongila en zijn de watervoorzieningswerken voor het ziekenhuis in Pawa voltooid.

“
In 2023 hebben we 5
afvalverwerkingszones
aangelegd, waaronder in de
provincies Kwilu en Zuid-Ubangi.

Om het personeel en de patiënten van het ziekenhuis van Fataki (Ituri) van proper water te voorzien, hebben we in 2023 ook daar een **waterput** aangelegd. Boven op de waterput, installeerden we ook zonnepanelen, zodat het water kan worden opgepompt met zonne-energie. Daarnaast hebben we een watertank voorzien met een volume van 5.000 liter.

In Kwango ondersteunden we de lokale watervoorziening met de **aanleg** en **renovatie** van **regenputten** en **waterbronnen**.

Zorg voor kinderen

“Ook de **gemeenschap** speelt een belangrijke rol in het zo snel mogelijk opsporen van risicogeveallen van ondervoeding bij kinderen in hun dorp.

Ondervoeding is wereldwijd een van de belangrijkste oorzaken van kindersterfte... Memisa bestrijdt ondervoeding bij kinderen door de **consumptie** van **lokaal beschikbaar voedsel** te **stimuleren**.

Samen met haar partners moedigt Memisa zorgverleners aan om **evenwichtige maaltijden** te bereiden met **lokale producten** zoals maïsmeel en pinda's. In 2023 werden verpleegkundigen in Zuid-Ubangi en Ituri opgeleid om te leren hoe ze deze voedzame gerechten kunnen bereiden. We hebben ook een **opleiding** in **pediatrie** voorzien om specifieke zorg te kunnen verlenen aan de kinderen in kwestie.

In Zuid-Ubangi organiseert Memisa ook **kook- en sensibiliseringsworkshops** in het gezondheidscentrum zodat ouders kunnen leren hoe ze zelf evenwichtige maaltijden kunnen bereiden.

De **gemeenschap** speelt ook een belangrijke rol in het zo snel mogelijk identificeren van risicogeveallen van ondervoeding bij kinderen in hun dorp. In Zuid-Kivu zijn daarom 40 leden van de gemeenschap opgeleid om de **symptomen van ondervoeding te identificeren**.

In de provincie Kongo-Central, waar zo'n 500.000 mensen wonen, werkt Memisa aan het verhogen van **geboorteregistraties** en de implementatie van het **gezinsdossier**.

Het gezinsdossier is een **verzameling** van **gegevens** (op papier of digitaal) over de **gezondheidstoestand** van gezinsleden, waarin bijvoorbeeld reeds ingevoerde ingrepen staan gedocumenteerd. Het gezinsdossier laat toe om **kennis van gezinssamenstellingen** te verkrijgen, waardoor de gezondheidstoestand in de interventiegebieden beter bekend is. Bijgevolg biedt het de mogelijkheid om zorg te verlenen die aangepast is aan de noden.

Een belangrijk onderdeel dat als ‘toegangspoort’ kan dienen tot het gezinsdossier is het **registreren** van de **geboorte**. Wanneer een geboorte niet geregistreerd wordt, is het opstellen van een gezinsdossier minder eenvoudig. Belangrijker nog: bij het ontbreken van een geboorteakte, beschikt het kind in kwestie niet over de burgerlijke, politieke, sociale en culturele rechten waar hij of zij recht op heeft.

In de DR Congo, en meer specifiek in de provincie Kongo-Central, is de situatie omtrent geboorteregistraties zorgwekkend. Vóór de interventie van Memisa in de gezondheidszones Kisantu, Ngidinga en Gombe-Matadi werden slechts 31% van de geboortes geregistreerd. Dankzij onze ondersteuning om **geboorteregistraties** te **vergemakkelijken**, is dit cijfer in de drie zones waar Memisa intervenueert gestegen tot maar liefst 61 procent.

De aanzienlijke verbetering in het aantal geboorteregistraties is onder meer te danken aan het feit dat er een volmachtformulier werd ingevoerd voor geboortes op de kraamafdeling, dat aan het einde van elke maand ingeleverd wordt bij de burgerlijke stand, waarna een geboorteakte aan de ouders wordt overhandigd.

BENIN

Moeder- en neonatale zorg voorop in Benin

In Benin stonden **mama's** en **pasgeboren kinderen** centraal in 2023.

Een van de belangrijkste doodsoorzaken in Benin bij pasgeborenen met een laag gewicht is **onderkoeling** (UNICEF, 2019). Memisa stimuleert de **kangoeroemethode** om baby's hiervan te vrijwaren. Bij deze techniek wordt de baby huid-op-huid bij de mama of papa gelegd. Op die manier krijgt het kind **warmte** toebedeeld. Hij of zij stemt ook de ademhaling af op die van de ouders. Het is bewezen dat de kangoeroemethode het sterftcijfer, ernstige ziektes, infecties en de verblijfsduur in het ziekenhuis vermindert bij baby's met een laag geboortegewicht. In het ziekenhuis La Croix in Zinvié heeft Memisa een **kangoeroeruimte gebouwd** en van **uitrusting voorzien**, waar moeders deze methode kunnen beoefenen.

We hebben ook een nieuwe **kraamafdeling**, alsook een **afdeling** voor **prenatale zorg** gebouwd in het ziekenhuis van Porto-Novo. Er werd ook een **opleiding** voorzien in hoe om te gaan met **neonatale noodsituaties** voor het zorgpersoneel van het ziekenhuis in Boko.

Memisa voert ook **onderzoek** naar de **oorzaken** van **moedersterfte** en **neonatale sterfte** in de regio Tchaourou. Waarom sterven sommige mama's tijdens de bevalling? En wat had vermeden kunnen worden? De beperkte prevalentie van **gezinsplanningsmethoden** blijkt een belangrijke oorzaak te zijn van moedersterfte. Koppels die wel toegang hebben tot gezinsplanning kunnen ongewenste zwangerschappen vermijden en zwangerschappen uitstellen. Dankzij gezinsplanningsmethoden hebben vrouwen veel minder kans om te sterven tijdens de bevalling. In 2023 organiseerde Memisa daarom **sensibiliseringssessies** over **seksuele voorlichting** en **seksuele en reproductieve gezondheid** voor bijna 30.000 mensen.

Memisa streeft er ook naar dat de **ervaring en tevredenheid van patiënten** in ziekenhuizen **verbetert**. Samen met het Nationaal Platform van Gebruikers van Gezondheidsdiensten (PNUSS) heeft Memisa 4 zogenaamde '**luisterhokjes**' ingericht, waar patiënten terecht kunnen met hun klachten. Maar liefst 1.780 patiënten konden er reeds terecht met hun klachten. Ongeveer de helft van

“
In 2023 organiseerde Memisa sensibiliseringssessies over seksuele voorlichting en seksuele en reproductieve gezondheid voor bijna 30.000 mensen.

IN 2023:

- 1 kangoeroeruimte gebouwd
- 1 kraamafdeling gebouwd
- 1 neonatale spoedafdeling gebouwd
- 28.750 mensen geïnformeerd over seksuele gezondheid en voorlichting
- 1 pediatrische afdeling gebouwd
- 4 luisterhokjes ingericht

hen haalde de slechte ontvangst en opvang in het ziekenhuis aan als reden tot ontevredenheid.

Onze projecten in Benin worden gefinancierd met de steun van België en uitgevoerd in samenwerking met 4 maatschappelijke organisaties in Benin: de PNUSS, de AMCES (Association des Œuvres Médicales Privées Confectionnelles, Associatives et Sociales), de ABPF (Association Béninoise pour la Promotion de la Famille) en de CERRHUD (Centre de Recherche en Reproduction Humaine et en Démographie).

© Marine Vincent

“

Dankzij solidariteitsmechanismen hebben heel wat mensen een betere toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg.

BURUNDI

Ook in Burundi hebben de meest kwetsbaren recht op goede gezondheidszorg

De meest **kwetsbaren ondersteunen**, dat is ook in Burundi de missie van Memisa. Voor onze projecten in Burundi kregen we opnieuw het vertrouwen van België. “Kwetsbaar” zijn in Burundi impliceert onder meer dat je **niet genoeg financiële middelen** hebt om de gezondheidszorg te kunnen betalen. In 2023 werden heel wat huishoudens hard getroffen door de **stijgende prijzen**. Brandstof, basisbehoeften, enzovoort werden allemaal duurder in 2023. De inflatie heeft een grote impact gehad op de portemonnee van gezinnen en steeds meer patiënten hebben dan ook **moeite** om hun medische **consultaties** of **medicijnen** te kunnen **betalen**.

In de provincies Muyinga en Muramvya ondersteunt

Memisa mensen met financiële problemen om zelf een **eigen zaak** of andere **economische activiteit** op te starten. Denk bijvoorbeeld aan een naaiatelier, een groentetuin, een veehouderij... Met het geld dat wordt verdiend via de eigen onderneming kan de gezondheidszorg voor het gezin worden gefinancierd. Sinds de start van het project in 2020 heeft Memisa **263 vrouwen en hun families uit de armoede geholpen!** 25% van hen heeft zich aangesloten bij een **ziekenfonds**.

We zijn ervan overtuigd dat dankzij **solidariteitsmechanismen** als deze heel wat mensen een betere toegang kunnen krijgen tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg. Memisa moedigt daarom gezinnen aan om zich aan te

sluiten bij een **ziekenfonds**. We voeren sensibiliseringscampagnes om elk gezin in Burundi aan te moedigen om zich hierbij aan te sluiten. We sensibiliseerden hierover meer dan 2.000 mensen.

Kwetsbaar zijn in Burundi betekent ook dat je kan lijden aan mentale gezondheidsproblemen zonder te weten waar je terecht kunt voor hulp. Memisa doet aan **beleidsbeïnvloeding** bij de lokale gezondheidsautoriteiten en pleit ervoor dat **medicijnen** voor geestelijke gezondheid in het hele land beschikbaar zijn. Zo kan iedereen met geestelijke problemen de juiste ondersteuning en zorg krijgen wanneer hij of zij naar een gezondheidscentrum afzakt.

IN 2023:

- 60 verpleegkundigen opgeleid in verloskundige en neonatale zorg
- 83 verpleegkundigen opgeleid in geïntegreerde aanpak van kinderziekten
- 2.019 mensen gesensibiliseerd over het belang van aangesloten te zijn bij een ziekenfonds
- 26 moto's werden geleverd voor gemeenschapswerkers

Mentale gezondheid voorop in Guinee

Memisa en FMG ondersteunen patiënten met mentale kwetsbaarheden bij hun re-integratie in de maatschappij.

In Guinee werkt Memisa samen met **FMG** (Fraternité Médicale Guinée) en met **DREAM** (Sant'Egidio) binnen een programma dat door België wordt medefinancierd. In het West-Afrikaanse land is **mentale gezondheid** het thema bij uitstek.

Memisa ondersteunt onze partner FMG om in **14 gezondheidscentra mentale gezondheidszorg te integreren**. In 2023 breidden we onze ondersteuning uit van 10 naar 14 gezondheidscentra. Vier bijkomende gezondheidscentra, goed voor zo'n 182.000 inwoners, werden dus ondersteund.

Mentale gezondheidsproblemen worden gestigmatiseerd in Guinee, wat leidt tot uitsluiting en discriminatie. Memisa en haar partners proberen het taboe rond mentale gezondheid te doorbreken.

Memisa en FMG ondersteunen patiënten met mentale kwetsbaarheden bij hun **re-integratie in de maatschappij**. Dat doen we door onder meer **opleidingen** te voorzien voor **gezondheidspersoneel, gemeenschapswerkers** in de lokale gemeenschap te ondersteunen, **huisbezoeken** te organiseren, en de **juiste medicatie** te voorzien in de medische centra. Daarnaast zorgen we ervoor dat de **faciliteiten** geschikt zijn om patiënten op te vangen en beschikken over **stromend water en elektriciteit**.

IN 2023 WERDEN IN HET KADER VAN MENTALE GEZONDHEID:

- 3.022 mensen thuis opgezocht of opgevolgd door gemeenschapswerkers
- 214 mensen ondersteund bij hun re-integratie in de maatschappij
- 625 mensen met een mentale kwetsbaarheid doorverwezen naar een gezondheidscentrum

Samen met FMG ondersteunen we ook 'zelfhulpgroepen' voor de familieleden van mensen met psychische kwetsbaarheden (door middel van informatie, sensibilisatie en uitwisseling van ervaringen...).

Naast mentale gezondheid werken we in Guinee rond **seksuele en reproductieve gezondheid en gendergerelateerd geweld**. Geweld ten aanzien van vrouwen komt nog vaak voor in Guinee. Daarom ondersteunen we onze lokale partners onder meer met het **opleiden van vroedvrouwen** in psychologische en medische zorgverlening voor overlevenden van seksueel geweld. We ondersteunen plaatselijke verenigingen bij activiteiten rond slachtofferhulp en bieden zo **psychosociale, medische en juridische ondersteuning** voor overlevenden van gendergerelateerd geweld.

In het kader van gendergerelateerd geweld werken we in de regio Télémélé samen met F2DH (Femmes Développement et Droits Humains), een organisatie die gespecialiseerd is in dit thema. De organisatie bestaat uit een groep vrijwilligers, die een belangrijke rol opnemen om er bij een verkrachting bijvoorbeeld voor te zorgen dat de dader vervolgd wordt en het slachtoffer de nodige hulp krijgt.

Naast ons partnerschap met FMG, ondersteunen we in Guinee ook **DREAM**, die gespecialiseerd is in **hiv/aids**. We bieden deze partner onder meer **ondersteuning voor PMTCT** (Preventie van overdracht van moeder op kind) en helpen bij de **monitoring van blootgestelde kinderen** in vier DREAM-centra. We ondersteunen hen ook bij de opsporing van hiv bij kinderen, het organiseren van sensibiliseringssessies en opleidingsactiviteiten voor het gezondheidspersoneel. Daarnaast ondersteunen we DREAM bij de huisbezoeken, de levering van medicijnen en bij de renovatie van gezondheidscentra.

MAURITANIË

De lokale gemeenschap integreren in de publieke gezondheidszorg in Mauritanië

In Mauritanië dragen we bij aan de **verbetering van de toegang tot kwaliteitsvolle zorg** in 5 gezondheidsdistricten ('Moughataas'), conform de doelstellingen van het Nationale Ontwikkelingsplan voor Volksgezondheid en de Nationale strategie voor sociale bescherming. Dit doen we in samenwerking met onze lokale partner **APSDN** (Association pour la Promotion de la Santé à Dar Naïm), de regionale gezondheidsautoriteiten en de districtteams. Onze werking in Mauritanië wordt mogelijk gemaakt met de financiering van België en van de Europese Unie, via het Belgisch Ontwikkelingsagentschap Enabel.

Meer specifiek ondersteunen we onze partner APSDN in Dar Naïm om hun gezondheidscentra verder te integreren in het gezondheidssysteem. Daarnaast ondersteunen we hen bij het herstellen van **infrastructuur**, het voorzien van **medisch materiaal** en het voorzien van **opleidingen**. Bijkomend ondersteunen we lokale gezondheidsteams in de vijf gezondheidszones door de publieke medische eerstelijnscentra van begeleiding, opleidingen en medische uitrusting te voorzien.

Het door de EU-gefinancierde Enabel-project ondersteunt het Ministerie van Volksgezondheid bij haar inspannin-

gen om het CNASS, **het Nationale Solidariteits- en Gezondheidsfonds**, op te zetten en operationeel te maken in de interventiezones. Enabel heeft de verbetering van het aanbod en de kwaliteit van de zorg aan Memisa toe- vertrouwd.

In 2023 ondersteunden we de implementatie van de **ziekteverzekering**. Meer specifiek ondersteunen Memisa en haar partner APSDN de vrijwillige ziektekostenverzekering (voor mensen actief in de informele sector) door de beschikbaarheid en kwaliteit van gezondheidsdiensten te verbeteren. We ondersteunen onder meer de sociale mobilisatie op lokaal gemeenschapsniveau en onder individuele patiënten. Dankzij de ziekteverzekering wordt de financiële toegang tot eerstelijnszorg vergemakkelijkt.

In Mauritanië hebben we in 2023 in samenwerking met onze partner APSDN ook opleidingen voorzien. Zo werden **21 verloskundigen** en **79 verpleegkundigen** opgeleid in '**verloskundige en neonatale zorg**', opdat vroedvrouwen betere zorg kunnen bieden tijdens de zwangerschap, de bevalling en bij pasgeborenen. Ook

een opleiding in **'hygiëne en het beheer van biomedisch afval'** maakte deel uit van onze ondersteuning. Daarnaast hebben we ook een opleiding gefinancierd in **projectbeheer** voor een boekhouder en de directrice van onze partner APSDN.

Nadat we afgelopen jaar **8 echografietoestellen** aankochten, werd ook een opleiding voorzien rond het gebruik ervan voor het lokale gezondheidspersoneel. In totaal schaften we ook 51 **computers** aan voor een betere werking van de lokale en regionale gezondheidsteams. Daaropvolgend organiseerden we een IT- en computeropleiding, zodat het personeel de aangeschafte apparatuur optimaal kan gebruiken.

Om de toegang tot de zorginstelling in Dar Naïm te verbeteren, kochten we in 2023 ook een nieuwe ambulance. De zware regenval veroorzaakte de afgelopen jaren heel wat overstromingen in de stad, en daar was de oude ambulance niet meer tegen opgewassen. De ambulance die in november 2023 arriveerde, zal operationeel zijn in 2024.

Kennisuitwisseling met FMG:

Een team uit Mauritanië (Memisa, APSDN en de vertegenwoordiging van het Nationaal Programma van Mentale Gezondheid in Mauritanië) reisde afgelopen jaar naar Guinee in het kader van een studiebezoek rond mentale gezondheid. Samen met FMG, onze partner in Guinee, werd kennis uitgewisseld over hoe de eerstelijnszorg rond mentale gezondheid in Guinee geïntegreerd is. Het team uit Mauritanië onderzoekt hoe dit in hun context gerealiseerd kan worden.

“
Dankzij de
ziekteverzekering is de
eerstelijnszorg financieel
toegankelijk.

De kloof dichten tussen de bevolking en de gezondheidsdiensten in India

In India ondersteunt Memisa de gemeenschap bij het ontwikkelen van mechanismen die de **kloof verkleinen** tussen de **gezondheidsdiensten** en de **bevolking**. Dit doen we in samenwerking met de **West Bengal Voluntary Health Association** (WBVHA). Onze werking in India is een goed voorbeeld van hoe Zuid-Zuid Samenwerking wordt bevorderd en ondersteund.

In **West-Bengalen** ondersteunen we de WBVHA, een organisatie die haar schouders zet onder een **netwerk** van **43 lokale ngo's** in 5 districten, met een bereik van meer dan 4.500.000 inwoners. Met het **Basic Health Care Support Program** (BHCSP) verbetert WBVHA de toegang tot en de kwaliteit van de zorg.

Gesteund door Memisa onderscheidt de WBVHA zich door haar impact op het terrein. Zo ondersteunen we de **mobilisatie** van gemeenschappen om initiatieven te ontwikkelen die het recht op en de toegang tot gezondheidszorg bevorderen. Vrouwen hebben zo onder meer **zelfhulpgroepen** opgericht voor medische urgenties.

2023 was opnieuw een goedgevuld jaar voor WBVHA.

Om positieve resultaten te bereiken, is de volledige **betrokkenheid** van de gemeenschap bij de projecten van fundamenteel belang. Voor Memisa is deze **bottom-up approach** erg belangrijk.

Duizenden mensen kregen in West-Bengalen een **opleiding** rond de **preventie** van **kindhuwelijken**, de **preventie** van **vroegtijdige zwangerschappen** en de gevolgen ervan, de aanpak van **ondervoeding**, alsook in andere thema's. Daarnaast werden 74 opleidingen voorzien rond **capaciteitsversterking** voor 429 lokale organisaties. 44 religieuze leiders werden gesensibiliseerd over seksualiteit en seksuele gezondheid. Deze leiders van de gemeenschap spelen als publiek figuur een sleutelrol in de preventie van kindhuwelijken. Daarnaast kregen 579 leerkrachten een opleiding rond Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten.

Naast sensibilisering, het voorzien van opleidingen en het ondersteunen van lokale initiatieven, bevorderen we samen met WBVHA het zogenaamde **gemeenschapsgezondheidsfonds**. Het doel van dit fonds is om gezinnen

© Tim Dirven

“
Met het Basic Health Care
Support Program (BHCSP)
verbetert WBVHA de toegang
tot en de kwaliteit van de zorg.

in armoede te helpen om toegang te krijgen tot gezondheidszorg in noodsituaties. In totaal konden al 6.417 gezinnen gebruik maken van dit fonds.

Een belangrijk aandachtspunt is het versterken van de band met de overheid in India. Om verandering teweeg te brengen, moet niet alleen lokaal naar oplossingen worden gezocht, maar moet er ook aan **beleidsbeïnvloeding** worden gedaan. Daarom moedigen we de inwoners van de interventiegebieden aan om zich te organiseren in **forums** en om **netwerken** te ontwikkelen.

Meer specifiek komen mensen van het maatschappelijke middenveld, vertegenwoordigers van gemeenschappen, lokale organisaties, politieke autoriteiten en zorgprofessionals samen in **officiële forums** om gezondheidskwesties te bespreken. Memisa en haar partner WBVHA ondersteunen (het tot stand komen van) deze forums zodat problemen die zich voordoen bij verschillende lagen van de bevolking aangepakt kunnen worden.

Toegang tot gezondheidszorg voor kwetsbare mensen, ook in België

De missie van Memisa is het verbeteren van de toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg voor iedereen, met een specifieke focus op de meest kwetsbare bevolkingsgroepen. Ook in België leven heel wat mensen in precaire omstandigheden. Daarom werkt Memisa, naast haar internationale partnerschappen, samen met **Sant'Egidio België**. Meer specifiek in het kader van het gezamenlijke project **Kamiano Care**, in Antwerpen.

Kamiano Care is een plek waar **daklozen medisch verzorgd** kunnen worden. Een team van vrijwilligers (artsen en verpleegkundigen) verlenen zorg aan patiënten, met speciale aandacht voor **wondverzorging** en **hygiëne**. Er is ook een psychiater die zich als vrijwilliger beschikbaar stelt voor mensen met geestelijke gezondheidsproblemen.

Kamiano Care opende haar deuren in juni 2023. Afgelopen jaar vonden er **142 medische consultaties** plaats in het Kamiano-centrum. Elke dag konden 18 mensen gebruik maken van de sanitaire voorzieningen en een douche nemen.

Meer dan ooit werkt Memisa aan het verbeteren van de gezondheid voor iedereen, ook in België.

'Gezondheidszorg voor iedereen'

Als Belgische ngo strijdt Memisa dagelijks voor een **beter toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg** voor iedereen. Dit doen we door te investeren in goede gezondheidsstructuren en opgeleid personeel in onze partnerlanden, maar ook door hier in België op te komen voor het **recht op gezondheidszorg**.

Zo organiseren we in België samen met **Artsen Zonder Vakantie** en **Dokters van de Wereld** het **educatief programma** voor **Wereldburgerschap** en **Internationale Solidariteit**. Via het **ambassadeurstraject** 'Gezondheidszorg voor Iedereen', dat in 2022 het levenslicht zag, streven deze drie ngo's hetzelfde doel na, namelijk ervoor zorgen dat er wereldwijd een betere toegang is tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg. Om deze wens in vervulling te laten gaan, hebben we de steun nodig van zoveel mogelijk mensen in België om politieke beslissingen te beïnvloeden!

Via 'Gezondheidszorg voor Iedereen' brengen we **vrijwilligers** van elk van onze organisaties en andere vrijwilligers uit de gezondheidssector samen. Het doel is om de krachten te bundelen en iedereen de vaardigheden en kennis te geven die ze nodig hebben om hun netwerk te **mobiliseren** en het **bewustzijn** over wereldwijde gezondheidskwesties te **vergroten**. Zodra de ambassadeurs gesensibiliseerd zijn over het probleem en beschikken over de kennis die ze nodig hebben, kunnen ze onze boodschap van solidariteit overbrengen naar hun patiënten, hun collega's en uiteindelijk naar het grote publiek en naar politici.

In 2023 hebben we opleidingen voorzien voor onze ambassadeurs en hebben we een aantal uitwisselingsmomenten georganiseerd. In totaal organiseerden we 6 sessies in 2023. Verschillende interessante thema's kwamen aan bod, waaronder de link tussen gezondheid en klimaatverandering, de werking van het gezondheidssysteem in de DR Congo en de toegang tot gezondheidszorg voor migranten.

Doe met ons mee in 2024 en word een ambassadeur voor Gezondheidszorg voor Iedereen!

In België informeren, sensibiliseren en mobiliseren we de bevolking rond de ongelijke toegang tot gezondheidszorg wereldwijd. We brengen mensen samen en ondersteunen vrijwilligers, opdat zij echte actoren van verandering kunnen worden.

BELGIË

Ziekenhuis voor Ziekenhuis

20 jaar geleden richtte Memisa het initiatief Ziekenhuis voor Ziekenhuis (ZvZ) op om zorgprofessionals uit binnen- en buitenland samen te brengen. Ieder **Belgisch ziekenhuis** uit het netwerk is **gekoppeld** aan een gezondheidszone in de **DR Congo** of aan een gezondheidsthema. In 2023 kregen **18 Belgische medewerkers van 7 ziekenhuizen** uit ons ziekenhuisnetwerk de kans om naar de DR Congo te reizen en hun Congolese collega's te ontmoeten.

Het doel van deze **inleefreizen** is om het personeel van de solidaire ziekenhuizen in België te laten ontdekken hoe de medische zorg georganiseerd is in een specifieke gezondheidszone in een van onze partnerlanden en om hen kennis te laten maken met de dagelijkse ervaring van collega's werkzaam in die zone. Inleefreizen maken mensen **bewust** van **ongelijkheden** in de toegang tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg. Een onvergetelijke reis, alsook het begin van een blijvende betrokkenheid bij gezondheidszorg wereldwijd.

In juni vond onze Ziekenhuis voor Ziekenhuis-dag plaats in het Tropisch Instituut voor Geneeskunde in Antwerpen. Deze jaarlijkse bijeenkomst is een traditie geworden bij onze Belgische solidaire ziekenhuizen. Vrijwilligers uit het Ziekenhuis voor Ziekenhuis-netwerk komen er bijeen om kennis en verhalen met elkaar te delen.

DEZE ZIEKENHUIZEN MAAKTEN DEEL UIT VAN HET SOLIDAIRE NETWERK IN 2023 :

Pay Kongila

Popokabaka

Kasongo-Lunda

Bokonzi

Katako-Kombe

Pawa

Boma Mangbetu

Bominenge

Thematisch partnerschap:
moeder en kindzorg
in Benin

Budjala

Thematisch partnerschap:
seksuele en reproductieve
gezondheidszorg

Aandacht voor dekolonisering en gelijkwaardige partnerschappen

Gelijkwaardige partnerschappen vormen de **basis** van de manier waarop Memisa te werk gaat. Binnen de organisatie en bij de **uitvoering van projecten** wordt heel wat aandacht besteed aan **gelijkwaardige partnerschappen**. Net als andere Belgische ngo's bevindt ook Memisa zich midden in een proces van reflectie over haar praktijken, in de vorm van een **dekoloniseringsproces**.

Onze **Task Force Dekolonisatie en Gelijkwaardige Partnerschappen**, die in 2021 werd opgericht, maakt van het abstract begrip dat dekolonisatie is, steeds meer een **concreet agendapunt**. Hoewel het theoretisch concept nog intern vormgegeven wordt bij Memisa, is het de bedoeling om in 2024 ons Gelijkwaardig Partnerschapsbeleid klaar te hebben.

Naar aanleiding van de bevindingen uit het eindrapport van de studie *"Shift The Power"*, in opdracht van 11.11.11, ngo-federatie en ACODEV, waartoe ook onze partner in Benin (AMCES) heeft bijgedragen, heeft de Task Force Dekolonisatie van Memisa in 2023 samen met onze leden en partners in het Zuiden een **reeks activiteiten** georganiseerd als onderdeel van de operationele strategie.

Memisa en haar programmapartners Artsen Zonder Vакantie en Keten van Hoop België hebben een sessie over dekolonisatie georganiseerd tijdens de gezamenlijke AZV-Memisa-KVHB dag, die in juni 2023 door 11.11.11

werd begeleid. De sessie belichtte de thema's **White Saviourism** en **Noord/Zuid-machtsverhoudingen**. In het kader van de **verbetering** van ons **partnerschapsbeleid**, werden ook in november workshops georganiseerd, waarbij we onder meer feedback ontvingen van onze partners in West-Afrika.

In februari 2023 organiseerde de Task Force twee inleidende sessies, gemodereerd door 11.11.11, over het thema dekolonisatie en **machts(on)evenwichten in ontwikkelingssamenwerking**. Een sessie vond face-to-face plaats op het hoofdkantoor van Memisa met deelname van medewerkers in Brussel, en een andere online met deelname van de veldteams en partners van Memisa in de DRC. Deze tweede sessie werd gevolgd door een face-to-face sessie tijdens de **nationale workshop** van Memisa België (jaarlijkse interne evaluatie van de activiteiten van het gezamenlijke programma) in Kinshasa (DRC), die werd bijgewoond door veldteams van Memisa, de nationale vertegenwoordiger van Memisa in Kinshasa, een deel van de projectafdeling in Brussel, leden van de Task Force, de algemeen directeur van Memisa en de lokale partners: Action Espoir (Bukavu) en BDOM's (Kisantu, Bunia, Popokabaka, Tshumbe).

Deze gelegenheid faciliteert de **uitwisselingen en discussies** tussen de collega's in Brussel en de partners in de DRC over dekolonisatie, gelijkwaardig partnerschap

en ongelijkheid in ontwikkelingssamenwerking. De basis werd gelegd voor **voortdurende interactie binnen werkgroepen**. Op basis van de lessen die uit de face-to-facesessie in Kinshasa werden getrokken, organiseerde de Task Force half april een evaluatie-enquête voor de deelnemers om prioriteiten en resultaten te identificeren die voor verdere reflectie kunnen worden gebruikt. Uit het onderzoek blijkt dat het personeel van Memisa in onze partnerlanden tevreden is met hun **zeggenschap** bij het ontwikkelen van projecten.

Klimaatrechtvaardigheid

2023 stond voor de sector van Internationale Solidariteit grotendeels in het teken van klimaatonrecht. Als medische ngo schaarden we ons in 2023 volop achter de **najaarscampagne van 11.11.11**, die dit jaar over **klimaatonrecht** ging. Voor Memisa is de strijd tegen klimaatonrecht uiterst belangrijk. Want als we geen actie ondernemen dreigt de **klimaatcrisis** een nog grotere **gezondheids crisis** te veroorzaken voor de mensen in het Globale Zuiden waar we ons elke dag voor inzetten. De betrokkenheid van alle sectoren is noodzakelijk om succesvolle actie te kunnen ondernemen op het gebied van klimaatrechtvaardigheid en Planetary Health.

De bevolking van de landen in het Globale Zuiden waar Memisa actief is, wordt disproportioneel getroffen door klimaatverandering. De landen en populaties die het minst hebben bijgedragen aan de klimaatcrisis, moeten de zwaarste gevolgen ervan dragen. Als ngo in de sector van Internationale Solidariteit gaan we hiermee aan de slag en denken we intern na over **hoe** we dit klimaatonrecht het best **aanpakken**. 'Hoe kunnen we lokale gezondheidssystemen veerkrachtiger en resistenter maken tegen de gevolgen van klimaatverandering?' is een vraag die ons bezighoudt en waar we, inclusief onze Task Force Environment, mee aan de slag gaan.

De impact van klimaatverandering op de gezondheidszorg in onze partnerlanden neemt schrijnende proporties aan. De opwarming van de aarde veroorzaakt enerzijds een **toenemend aantal gezondheidsproblemen**

en **bemoeilijkt** anderzijds ook de **toegang** tot kwaliteitsvolle gezondheidszorg. Door de klimaatverandering neemt het aantal infectieziekten toe, worden zwangerschappen bij vrouwen bemoeilijkt, en raken steeds meer kinderen chronisch ondervoed wegens een toenemende voedselonzeekerheid. Overstromingen maken wegen onbegaanbaar, waardoor zwangere vrouwen bijvoorbeeld niet tijdig een gezondheidscentrum kunnen bereiken.

Om de gevolgen van de klimaatverandering op landen in het Globale Zuiden te beperken, is Memisa ervan overtuigd dat er dringend meer nood is aan **mitigatie**, ofwel het verminderen van de uitstoot zodat het probleem van de klimaatverandering niet erger wordt. Er is ook nood aan **adaptatie**. Zo passen we bijvoorbeeld de gezondheidsinfrastructuur aan zodat deze veerkrachtiger wordt tegen de impact van klimaatverandering. Ook het bouwen van nieuwe gezondheidscentra gebeurt op plaatsen waar de kans op overstromingen lager ligt dan elders. We zijn ons ook bewust van onze CO²-uitstoot als gevolg van onze vliegreizen naar onze partnerlanden en compenseren deze daarom ook voor de volle 100%.

In september organiseerde Memisa samen met Artsen Zonder Vakantie en Dokters van de Wereld een interactieve online sessie rond klimaatverandering en gezondheidszorg. De sessie vond plaats in het kader van het ambassadeurstraject 'Gezondheidszorg voor Iedereen' en ging over de link tussen klimaatverandering en gezondheid(zorg). **Educatie** en **sensibilisering** van gezondheidsmedewerkers rond deze problematiek is essentieel.

“
De landen en populaties die het minst hebben bijgedragen aan de klimaatcrisis, moeten de zwaarste gevolgen ervan dragen.

Gezondheidsmedewerkers zijn namelijk fundamentele actoren in de **klimaattransitie**. Het is belangrijk dat gezondheidsmedewerkers op de hoogte zijn van de impact van klimaatverandering op de gezondheidszorg en welke oplossingen er voorhanden zijn om hiermee aan de slag te gaan. Net daarom is een educatieve sessie als deze zo cruciaal in de strijd tegen klimaatonrecht. De sector van Internationale Solidariteit slaat de handen ineen om samen verder naar oplossingen te zoeken en verder aan de slag te gaan met dit cruciale thema.

Planetary Health

Omwille van ons bewustzijn rond en actie voor klimaatrechtvaardigheid, engageert Memisa zich actief in het domein van Planetary Health. In november 2023 hebben we deelgenomen aan de European Congress on Tropical Medicine and International Health (ECTMIH) in Utrecht. Onze partners PNUSS uit Benin, WBVHA uit India en ons team uit Burundi presenteerden tijdens deze conferentie hun projecten die bijdragen aan Planetary Health uit de respectievelijke landen.

Financiën

BALANS

	2021	2022	2023
TOTAAL ACTIVA	22 664 107	40 038 926	28 677 537
Vaste activa	488 308	484 422	472 988
Terreinen en gebouwen	410 427	398 853	387 280
Installaties, machines en uitrusting	24 395	31 707	24 312
Meubilair en rollend materiaal	11 107	8 859	17 958
Financiële vaste activa	42 380	45 003	43 439
Vlottende activa	22 175 799	39 554 504	28 204 549
Vorderingen op meer dan 1 jaar	N/A	17 653 899	11 802 405
Vorderingen op ten hoogste een jaar	8 779 251	17 761 547	7 273 460
Geldbeleggingen	1 256 641	279	263
Liquide middelen	12 121 816	4 114 569	9 127 161
Overlopende rekeningen	18 091	24 210	1 260
TOTAAL PASSIVA	22 664 107	40 038 926	28 677 537
Eigen vermogen	7 614 373	9 919 439	8 580 592
Kapitaal	2 313 548	4 476 926	4 476 926
Reserves	5 300 825	5 442 513	4 063 666
Voorzieningen	0	0	40 000
Schulden en overlopende passiva	15 049 734	30 119 487	20 096 945
Schulden op ten hoogste één jaar	516 741	718 519	511 564
Overlopende rekeningen	14 532 993	29 400 968	19 585 381

We constateren een daling van de financiering door de Europese Unie (EU) ten opzichte van de periode 2017-2022 en tegelijkertijd een stijging van de uitgaven door de loonindexering (+14 % sinds 2022) en door inflatie.

De Algemene Vergadering stemde ermee in om een deel van de eigen middelen van de vereniging te gebruiken in de begroting van 2023 om de continuïteit en de kwaliteit van de missie van Memisa te garanderen, alsook om te investeren in een nieuwe strategie om proactief op zoek te gaan naar samenwerkingen in institutionele financiering.

Dit resulteerde in een negatief resultaat van € 1.378.847 voor 2023.

Ondanks het voorspelde negatieve resultaat in 2023 garandeert het eigen vermogen van de vereniging de continuïteit van haar activiteiten en projecten.

RESULTATENREKENING

	2021	2022	2023
INKOMSTEN			
PARTICULIERE GIFTEN	1 367 775	1 162 484	909 893
GELIBELLEERDE GIFTEN	684 749	838 357	990 126
LEGATEN	920 162	698 295	374 585
PROJECTSUBSIDIES	12 624 111	16 378 113	8 429 923
PROGRAMMA DGD	5 090 707	4 739 581	6 586 966
EU PRO DS (DR CONGO)	4 833 952	9 345 776	1 368 835
EU BURUNDI	1 440 013	1 472 774	8 738
EU ENABEL MAURITANIË	166 703	261 288	465 384
EU GUINEE	1 092 736	558 693	0
ANDERE SUBSIDIES	180 452	145 634	173 082
ANDERE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	86 320	106 670	91 171
FINANCIËLE OPBRENGSTEN	6 888	100 810	33 766
TOTAAL INKOMSTEN	15 870 458	19 430 362	11 002 545
UITGAVEN			
DEPARTEMENT PROJECTEN	13 248 142	16 874 178	9 431 923
DR CONGO	8 625 421	12 835 492	5 948 234
BURUNDI	1 815 408	1 698 157	685 318
BENIN	637 996	464 742	620 647
GUINEE	1 323 464	932 371	477 434
MAURITANIË	370 344	533 408	1 186 982
INDIA	308 292	172 286	224 280
BELGIË	167 217	237 722	289 027
FONDSENWERVING	156 711	309 661	246 566
COMMUNICATIE	269 517	283 027	241 990
ALGEMENE UITGAVEN HOOFDZETEL	1 777 358	1 727 558	2 329 006
FINANCIËLE KOSTEN	148 771	94 249	131 906
TOTALE UITGAVEN	15 600 498	19 288 673	12 381 392
RESULTAAT	269 960	141 688	-1 378 847

Actualiteit

De oorlog in het oosten van Congo woedt verder. De gewapende groep M23 veroorzaakt een ware **humanitaire crisis in Noord-Kivu**. Ook in de provincie **Ituri**, waar Memisa actief is, worden duizenden inwoners dagelijks opgeschrikt door **onveiligheid**. Met als gevolg dat duizenden mensen op de vlucht zijn voor het geweld.

Om de **hygiënische omstandigheden van vrouwen op de vlucht** te verbeteren, hebben we **486 waardigheidskits**, de zogenaamde 'kits de dignité', uitgedeeld in de zones Lita en Fataki. Deze kits zijn van groot belang in vluchtelingenkampen waar vaak een gebrek is aan basishygiëne. Deze kits bevatten onder meer ondergoed, maandverbanden, hygiënische doeken en zeep en **be-**

vorderen vooral de **hygiëne** van de vrouwen tijdens hun menstruatiecyclus. Op die manier tracht Memisa vrouwen een minimum aan **waardigheid** te gunnen in **onveilig gebied** of in een context van urgentie.

In de regio rond Popokabaka (Kwango) zijn de milities van de **rebellengroep** Mobondo vier gezondheidszones binnengevallen (Mutay, Iyimbi, Mbingila en Iniangi). Hierdoor zijn deze **gezondheidszones** afgesneden van de rest van het gebied en is ook de communicatie grotendeels verbroken. De aanwezigheid van de Mobondo verhoogt het risico dat de gezondheidssituatie van de bevolking in deze regio **verslechtert**.

Wanneer de onrust uitbreekt, komt het verkeer tot stilstand doordat de geruchten die zich snel verspreiden de mensen angst aanjagen. Deze stilstand verstoort monitorings- en logistieke missies en heeft **impact** op de (duur van) **geplande activiteiten**. De missie van onze technicus Fiston (van het technisch ondersteuningsbureau in Kikwit) voor de installatie van zonnepanelen moest door de aanwezigheid van de Mobondo bijvoorbeeld met zes maanden worden uitgesteld.

In mei 2023 werd Zuid-Kivu getroffen door een van de ergste natuurrampen uit haar geschiedenis. De **modderstromen** die voortkwamen uit de felle **overstromingen**, zorgden ervoor dat volledige dorpen werden weggevaagd. Daarbij kwamen 500 mensen om het leven, raakten meer dan 5.000 mensen vermist en raakten duizenden anderen getroffen. Om het leed te verzachten, hebben we noodopvang voorzien voor de getroffen gezinnen. We konden beroep doen op onze partner Action d'Espoir om te bekijken welke nood we konden helpen lenigen en om te zorgen dat de hulp ter plaatse kwam. Action d'Espoir zette 105 noodvoorzieningen op in het Kasirusiru-kamp.

En dat allemaal dankzij onze trouwe sympathisanten!

EVENEMENTEN VAN MEMISA IN BELGIË

Heel wat van onze sympathisanten hebben in 2023 deelgenomen aan onze **solidaire fotoshoots**. Al 7 jaar lang biedt dit unieke evenement gezinnen de kans om een professionele fotoshoot mee te maken en tegelijkertijd de projecten van Memisa te ondersteunen. Na 6 edities hebben meer dan 1480 gezinnen deelgenomen. Het ingezamelde geld van de editie in 2023 ging rechtstreeks naar de bouw van een nieuw gezondheidscentrum in Pay Kongila, in de provincie Kikwit in de DR Congo.

2023 was ook het jaar van innovatie voor Memisa, dat haar allereerste **solidaire tentoonstelling** organiseerde. Philippe Geluck, Luc Schuiten, Angelo Vullo en tal van andere kunstenaars reageerden op onze oproep en creëerden vrijwillig kunstwerken in het thema "Baksteen", dat symbool staat voor de bouw van het gezondheidscentrum en de stevige fundamenten van internationale solidariteit. Honderden bezoekers konden meegenieten van deze allereerste solidaire tentoonstelling. We zijn onze sympathisanten dankbaar voor hun steun.

NIEUWE DONATEURS

Je kwam ze misschien tegen op straat in Brussel, Luik, Bergen, Antwerpen of Gent. De **straatwerkers** van Memisa gingen ook in 2023 op pad om mensen te overtuigen van onze missie. Het doel van de straatwerkers is om voorbijgangers te sensibiliseren over de acties van Memisa en om nieuwe vaste donateurs te vinden. Aarzel niet om hen zelf aan te spreken wanneer je ze tegenkomt! Want dankzij de **maandelijkse giften** die we ontvangen van onze donateurs, kunnen we de **duurzaamheid** van onze **activiteiten en projecten** in 5 Afrikaanse landen, in India en in België garanderen.

Samen met

RAADPLEEG ONS JAARVERSLAG ONLINE VIA:
www.memisa.be/jaarverslag

VU Frank de Paeppe - Hoofdzetel: de Meedussquare 19, 1050 Brussel

België
partner in ontwikkeling

Medegefinancierd door
de Europese Unie